

Af Bjarne F Knudsen

Peter Hansen, Emmelev f. 15-11-1887 måske bedre kendt som **Peter "musik"**, eller **Peter Emmelev** var kun 7-8år gammel da en ældre søster forærede ham en violin, og til trods for, at han blev over 100år kunne han til det sidste bruge violinen på en fremragende måde. Da han var 8år fik han en gammel harmonika, det var dog violinen der stod Peter's hjerte nærmest. Han fik som barn en meget primitiv undervisning hos Mads Nielsen, en gammel spillemand og stenklover i Emmelev Mose. Mads Nielsen skrev på et ark nodepapir de noder, Peter skulle spille efter, skalaer og nogle lette melodier. Fortegnene – kryds'er og b'er skrev han helt tilfældigt – han vidste nok ikke bedre, for han sagde: "*det ska' dut'ta'så nøje, det bety'r it'så møj', for de' er øret det drejer sig om*". Hos denne spillemand var Peter elev et par år og han begyndte at spille til nogle små gilder; men senere lærte han betydeligt mere. Fotos fra H. Ellegaard Frederiksens samling.

Peter "musik" levede hele sit liv på ejendommen Norupvej 80. På fotoet er det nok Peter "musik" i græsset og Faderen velsagtens til venstre. Det er antageligt søstre siddende og friskolelæreren til højre. Det var et husmandssted på 5 tdr land, som hans far drev, samtidig med at han var daglejer. Hans fars dagløn var om vinteren 80øre og 1kr om sommeren, så der var meget småt. Hans mor døde, da han var 4 år, og et par ældre søstre måtte stå for husholdningen. Peter

begyndte i friskole på den anden side af vejen, men skolen lukkede efter kort tids forløb. Derefter underviste hans ældste søster ham i regning og læsning, og først som 10 årig kom han i Hjadstrup skole. Da han var 13 år og blev konfirmeret, måtte han ud at tjene på en gård. Han huskede, at til konfirmationen havde han ingen sko. Kun et par store træsko; men søsteren fandt på råd – "*du kan låne mine*" sagde hun, og det gjorde jeg så, selvom de var rigelig store. Faderen var fattig og kunne ikke brødføde ham længere, så 1.maj begyndte han i sin plads i Hjadstrup. Manden i gården viste ham vej til kammeret, som han skulle dele med forkarlen. Også sengen skulle de dele. Seng var imidlertid lidt flot sagt. Nogle brædder sømmet på væggen i et hjørne og et lag halm, som det nu engang var på landet dengang. Kammeret lå i forbindelse med hestestalden, så det gav lidt varme – og var den eneste opvarmning. Hans arbejdsdag var fra kl 4 til kl 22, hvor de 8 heste han skulle passe fik sidste aftenfoder. Den ene hest en meget smuk sort hingst var blevet en ondskabsfuld krikke fordi forkarlen bankede den med en kølle; men Peter fik med hjælp af brødkorper, snakken og klappen gjort den fredelig så den kom når han kaldte og ikke behøvede hovedtøj når den skulle vandes.

Efter 6 måneder kom han hjem, for han savnede violinen så voldsomt, selvom faderen ikke var meget for det, for så var der jo en mund mere at mætte. Men han havde jo spillet rundt omkring på gården til høstgilder og fastelavnsridning, så han mente han kunne tjene lidt ved det og desuden gå på dagleje 3 dage om ugen. Resten af tiden øvede han på violinen og begyndte at få elever. Det gik godt med spillet, og han fik mere og mere at bestille, og han fik siden en makker, der også hed Peter Hansen, han var fra Egense. For at kunne kende forskel på dem fik de navn efter deres fødested så det blev Peter Emmelev og Peter Egense (Peter Egense blev senere borgmester i Otterup og direktør for kreditforeningen).

Spilleriet fortsatte. En ny makker blev Christian "tømrer" Knudsen, Ørritslev; men samtidig fik de konkurrence fra en anden musikforening i Lunde. I 1919 enedes de om at melde sig ind i Dansk Musikerforbund, dér var han og Christian medlemmer til de døde i 1988 og 1989. Det gav ens priser og retfærdig konkurrence.

ca 1917

"Trine Musik"
 med Elizabeth Fribo
 på armen.

I baggrunden ses
 friskolen i Nørup
 ("Banken")

Senere fik han en mureruddannelse. Christian "tømrer" var faktisk skyld i at han kom i lære som murer – det hårde daglejerarbejde gik ikke i spænd med natarbejdet som musiker og i 1910 aflagde han svendepøve. Samme år blev han soldat i Odense.

En kæreste havde han da også fået og efter at være blevet gift i 1911 med "Trine" overtog han faderens husmandssted, hvor han skabte en frugtplantage. Ved krigsudbruddet i 1914 blev både han og Chr."tømrer" indkaldt. Han huskede krigsudbruddet 1. august 1914 på følgende måde: Chr."tømrer" og han spillede i Skamby, og på et tidspunkt kom formanden for foreningen og fortalte, at nu var krigen brudt ud mellem Tyskland og England, og vi måtte gå hver til sit, og Danmark var i højeste beredskab. Da Christian og Peter tog afsked med hinanden vidste de ikke om de nogensinde ville ses igen. Ingen kunne vide hvad den

nærmeste fremtid ville bringe, og han blev da også taget, da han fulgte banelinien for at komme hjem. Peter måtte så næste dag stille i Odense og Christian skulle afsted til København, sådan var betingelserne dengang. Heldigvis kom de aldrig i kamp; men Peter nåede at blive indkaldt og hjemsendt seks gange.

Frugtplantagen drev hans svigersøn Teodor Fribo indtil for få år siden. Men samtidig med sine almindelige borgerlige gøremål blev han en meget flittig

musiker. Han tjente nu så meget så han kunne tage ind til Odense og få timer hos den dygtige musiker Peder Fjeldrad. Her kom han til at spille efter den kendte Ferdinand David's violinskole og en del kendte etuder. Senere kom han til at studere hos violinisten Julius Chonowitz, hvor han blev øvet i violinlitteraturens større værker. Også da Det fynske Musikkonservatorium blev oprettet i 1929, tog Peter undervisning dér.

Musikskolen og frugtplantage Norupvej 80 hos Peter "musik" i Emmelev – en elev Aage Knudsen. Foto ca 1938

Peter fik meget at lave som musiker og spillede i nogle år sammen med som gode ven Chr."tømrer" Knudsen og sammen med datteren Elisabeth "Libbe" Fribo og sønnen Verner Hansen til fester i forsamlingshuse og andre steder. Han gav endvidere undervisning til mange på Nordfyn. På et tidspunkt havde han en musikskole med 40 elever, og nogle af hans elever nåede langt. En af dem var Aage Knudsen som blev kgl. Kapelmusikus og koncertmester for 2.violinerne i Det kgl. Kapel; men Peter "musik" har spillet en afgørende rolle for udbredelsen af hjemmemusikken på Nordfyn.

I 1918 dannedes Norfyns Orkesterforening, som bestod af 22 medlemmer med HC Hovendal som formand. De gav årligt tre koncerter under ledelse af den kendte dirigent og komponist Chr. Danning, og med Peter"musik" som den førende på koncertmesterpladsen. I 1933 dannede Peter-"musik" og Chr."tømrer" Otterup Musikforening med sit eget Nordfyns Privat-orkester, som havde Fyns Konservatoriums direktør Martin Andersen som dirigent. Et højdepunkt var med Fini Henriques som solist og kontakten med ham sidenhen.

Peter "musik"s elevorkester med assistance fra Nord- og Nordvestfyns Privatorkester. Foto privat ca1930

Men Peter spillede andet end vals, polka og galop. Han blev således violinist i Koncertorkestret af 1930 i det Odense orkester der blev forløberen for Odense byorkester, ligesom han i nogle år dirigerede Nord- og Nordvestfyns Privatorkester, hvor han blev efterfulgt af sin datter "Libbe".

Peter "musik" leder af Nordfyns Privatorkester

I 1937 kom forfatteren Ole Winding på besøg og han lavede en artikel 29.marts i Ekstrabladet på baggrund af et interview med Peter "musik": " ---- Fra Dalum går turen over den fynske slette til Emmelev. Peder Hansen står i døren med smilende blå øjne og tager imod, han spiller til dans, men på hans piano – det private piano i dagligstuen, ikke det offentlige, som han farer rundt med i bilen, "Jardinn soua la plicie" af Debussy slået op på nodepulten. De to børn i huset, violinhåbet Verner og den dygtige pianistinde Elisabeth spiller med deres far, og når de er færdige med de lange balnætter, som desværre langt fra er deres egne, spiller de på konservatoriet. I den lille stue i Emmelev spiller far og børn de store mestre og retter fingrene ud til klassicisme, efter at have brugt dem til jazzhamre. ***"Vi skal jo leve"***, siger Peder Hansen forlegent. Men der er ingen grund til forlegenhed. Han har startet "Nordfyns Musikforening", som han dirigerer. Den giver koncert rundt om i de fynske byer og selve Otterup, som er nærmeste større by, vibrerer af musik på hans initiativ. ***"Jeg lærte at spille hos en gammel landsbyspillemand, som hævdede at det sted, hvor violinhalsen er fæstet til selve kassen, skulle hvile på selve håndroden. Det var drøjt at lære, og det gjorde næsten alle greb umulige, foruden at man bogstavelig talt fik stivhed i hånden af det, af bare smerte! Han gav mig 37 timer, og jeg var ude at tjene for at betale dem, de kostede 25øre hver. Men jeg mener nu, at sådan som undervisningen har udviklet sig, så er det givet også de, som ingen særlige evner har, at spille meget ordentlig. Efter de gammeldags begreber om undervisning, var det kun de, som virkelig havde noget i sig, der nåede frem! Det er godt, at det er blevet anderledes, for musik er en glæ'e, det er no'et alle skal have del i. Nu tror jeg også, at radioen vil gøre meget. Folk får efterhånden stor lyst til at udøve. Jeg har mange elever her, og der bliver vel ved at komme. Jeg begynder for resten at indskrænke lidt, for de helt umulige er der ingen grund til at tage penge fra, og de vil også ska'e musikkens sag!"***

Men hele Nordfyn spiller, mange af Peder Hansens elever er kommet rundt i landet, som professionelle musikere, endnu flere sidder der ovre i gårdene på Fyn, som har fået livsvarig glæde af de lange aftener, hvor de før bare sad og hang ørkesløst over avisen. Peder Hansen har fået den store luft under vingerne. Han har ikke fået fin uddannelse, eller har ikke, før radioen, haft lejlighed til at høre verdens store musikere; men naturen har givet ham musikken i vuggegave, og da teknikken kom med radioen til ham, så fandt de store tonemestre i ham en

virkelig lytter. Hans kritik af visse berømte musikeres fremførelse i radio er aldeles forbløffende i sin sikkerhed. Han er kender, og intet undslipper hans musikalske dømmekraft og smag. At hans børn begge hører til det lille kammerorkesters fineste kræfter, kan ikke undre.----"

Elisabeth "Libbe" Fribo, Aage Knudsen, Peter "musik" og stationsforstander O. Krogh, som startede Nordfyns Privatorkester. Foto 1953

I 1945 lavede BBC radiooptagelser i Odense og da man ønskede originalt fynsk spillemandsmusik blev Peter mobiliseret. Han stod med hænderne fulde af kalk og mørtel, da der blev ringet, og han kviede sig ved at optræde i radioen, for det var 8 år siden han havde spillet, undskyldte han sig med. Men han lod sig overtale til at komme ind til Odense, hvor han også kom ½ time før optagelse, så han nåede at få gennemført én prøve. Med Peter der blev præsenteret for de engelske lyttere som Peter "musik", som dirigent spillede konservatoriets orkester gammel fynsk landsbymusik, og englænderne var henrykte. Den engelske optagelsesleder, mr. Gilliam kendte i forvejen de fynske landsbymusikere og den fynske kammermusiks ry, og han blev ikke skuffet.

Peter "musik" dirigerer Nordfyns Privatorkester med Aage Knudsen som solist 15.marts 1953 i Otterup hotel's store sal

Peter tilegnede sig også gode evner som el-installatør og blev en øvet radioamatør. Han var således med til som murer at bygge Norup el-værk i 1911, og det var han formand for i 27 år. Siden var han med til at bygge både Hasmark og Bårdesø elværker.

Peter tog sig også meget af sine børns musikalske opdragelse, sønnen Verner, som senere kom ind på Det fynske Musikkonservatorium, blev en glimrende violinspiller; men han drog til USA hvor han blev direktør for grammofonselskabet RCA. Som pensionist opholdt Verner sig meget i familiens sommerhus i Tørresø. Datteren Elisabeth "Libbe" Fribo kom også på konservatoriet og blev en dygtig pianist og klaverpædagog. Hun blev også lærer på konservatoriet og blev solist ved talrige koncerter med Det fynske Kammerorkester hvor hun høstede stor anerkendelse overalt. Siden overtog hun ledelsen af Nordfyns Privatorkester efter Peter"musik" og af sangforeningen "Lyren" efter Chr."tømrrer".

Otto Knudsen(fløjte), Peter "musik" (97år), Aage Knudsen, Chr."tømrer" Knudsen(95år) og Mimi som 90årig tilhører. Schaldemoses selskabslokaler, Kvindevadet 9, Otterup. Foto privat 1984

Peter havde en flot tone med et fint vibrato på violinen til han blev over 100 år, og han spillede udenad både kendte klassiske musikstykker såvel som "gammeldaws" dansemusik.

Peter døde 102 år gammel i 1989.

Referencer:

1. Martin Andersen: Hjemmemusikken og dens udbredelse. Skandinavisk Bogforlag A/S (1984) s 1-254.
2. Martin Andersen: Mit liv i musikken. Skandinavisk Bogforlag A/S (1970) s 1-187
3. Ole Winding: Musik over Fyn. Artikel Ekstrabladet.(1937), 29.marts
4. Poul Hamburger: Den Fynske Symfoni. Kronik Politiken. (1938), 27.april
5. Nordfyns Privatorkester – medlemmer 1940-1950
6. Knud Rask, Knud Nielsen: Vi er de glade spillemænd fra Fyn. Artikel Hjemmet (1985) nr 36.
7. Frands Johan Ring: Nogle gamle fynske spillemænd s 543-571.
8. Fyns Stifttidende: Peter Musik ka´ stadig stryge fiolen.(1987), 14. november.